

wędrówek grzybów z lasu do rąk spożywczy”.

Centralnym punktem zainteresowania książki jest opis 40 wybranych grzybów zaopatrzonych w tyleż barwnych tablic. W tekście opisu, poza nazwą botaniczną polską i łacińską, jak również w językach: rosyjskim, niemieckim i francuskim, podane są regionalne synonimy, używane w mowie potocznej; ponadto zaś: morfologia grzyba, miejsce i sposób występowania, czas owocowania, wartość użytkowa, cechy rozpoznawcze oraz podobieństwa. Dla ułatwienia w operowaniu atlasikiem, każdy grzyb posiada wyraźne oznaczenia graficzne, (trzema, dwoma, jednym krzyżykiem lub kreską), zależnie od stopnia użyteczności. Poza tą cześcią zasadniczą, na 120 stronicach tekstu daje Autor wprowadzenie do przedmiotu. Podaje dla dokładnej orientacji dosłowny spis rozdziałów i podrozdziałów. Ogólne wiadomości o grzybach (ilość i rozpowszechnienie, budowa i rozmnażanie się, warunki rozwoju, podział systematyczny, cechy rozpoznawcze poszczególnych rodzin wraz z tabelą podziału systematycznego grzybów uwzględnionych w pracy); jak należy zbierać grzyby (czas zbioru, kalendarzyk występowania poszczególnych gatunków grzybów, ułożonych kolejno według znaczenia gospodarczego, sprzęt grzybiarza, sposób zbierania, dziesięć przykazań dla zbierających grzyby, opisy dwunastu rzadkich i ochraniających gatunków grzybów); zatrucia grzybami (przesady w sprawie grzybów trujących, ilości i rozpoznanie gatunków trujących, trujące składniki i objawy zatrucia, 10 przykazań chroniących od zatrucia grzybami); sztuczna uprawa grzybów (znaczenie sztucznej uprawy, sztuczna uprawa grzybów roztoczyc — pieczarki — sztuczna uprawa symbiontów grzybowych, sztuczna uprawa grzybów pasożytniczych); ocena wartości grzybów (ogólne wiadomości o użyteczności grzybów, skład chemiczny grzybów, tabela porównawcza wartości odżywczej różnych produktów, wartości smakowe i witaminowe grzybów, gospodarcza i handlowa wartość grzybów, porównawcza ocena poszczególnych gatunków wraz z tabelą podziału grzybów według wartości smakowych i witaminowych oraz z tabelą grzybów według ich całkowitej wartości gospodarczej — punktacja oceny uwzględniająca różne cechy wartości — tabela gatunków grzybów najbardziej

się nadających do przerobu); suszenie grzybów (ogólna charakterystyka produkcji suszu grzybowego, urządzenia suszarniane, czynności przed suszeniem, wykonanie suszenia grzybów, klasyfikacja suszu grzybowego, opakovanie, transport i przechowanie suszu grzybowego); inne rodzaje przerobu i zabezpieczenia grzybów (solenie grzybów, kiszenie albo kwaszenie grzybów, marynowanie grzybów, ekstrakty grzybowe, zamrażanie grzybów); organizacja przerobu i handlu grzybami (podstawy organizacji, spożycie na wsi, organizacja rynku wewnętrznego, organizacja wywozu grzybów). Całość tekstu objaśniającego (poza atlasem) ilustrowana jest obficie rysunkami, fotografiami i wykresami — wszystko w wykonaniu autora.

Jak widać ze szczegółowego wyliczenia treści, praca ma charakter wszechstronny wyczerpujący dla tych, dla których jest przeznaczona, a więc, według słów autora: „dla szerokich kół leśników, rolników, przyrodników i w ogóle tych, którzy chcieliby bliżej poznać grzyby”, a dalej „książka zawierać ma pewnie minimum wiadomości o grzybach jadalnych i trujących, z którymi każdy przyrodnik, leśnik czy też rolnik powinien się zapoznać „Pośród wielkiej rzeszy zainteresowanych tą książką są — jak to widzimy z przytoczonych omówień — żywieniowcy i farmaceuci, a dodać jeszcze trzeba tych, którzy grzybobranie traktują jako „pasję”, pewnego rodzaju sezonowy sport, który tak pięknie personifikuje w Wojskim — Mickiewicz. To też nie mają racji ci, którzy w tym przewodniku-podręczniku, pracy na wskroś popularnej chcieliby się doszukać dzieła naukowego, o którym Autor wcale nie myślał, chcąc naprzód wykonać pilniejsze zadanie. I myślę, że tego samego zdania są wszyscy leśnicy, którzy są Autorowi za tę książkę serdecznie wdzięczni!

J. Kostyrko

A. K. Denisow. Niekatoryje zakonomiernosti jestestwiennogo razwitija dubraw. (Niektóre przejawy naturalnego rozwoju dąbrów). Lesnoje Chozjajstwo, Nr 4 — 1950 r.

Z aktualną u nas sprawą przebudowy drzewostanów i wypracowanych nowych

form gospodarstwa leśnego, redukujących ingerencję w naturalne procesy życia lasu, wiążą się spostrzeżenia A. K. Denisowa, pracownika Nadwożańskiego Techniczno Leśnego Instytutu im. M. Gorkiego, zamieszczone w krótkiej notatce w organie Ministerstwa Gospodarstwa Leśnego ZSRR — Lesnoe Chozajstwo. Autor wziął pod obserwację nietkniętą ręką ludzką drzewostany dębowe w lasach Maryjskiej Autonomicznej Soc. Rep. Rad. W jednym z takich drzewostanów przeprowadzono analizę pniową wszystkich drzew na powierzchni próbnej wielkości 1,5 ha. W rezultacie rozważań na temat poszczególnych drzew, autor dochodzi do wniosku, że drzewostany pierwotne w których reprezentowane byłyby wszystkie klasy wieku są skrajnym przypadkiem, zachodzącym w wyjątkowych okolicznościach. Zjawiskiem najczęstszym jest natomiast występowanie paru klas wieku, a zmiana pokoleń stanowi nie jeden ciągły proces, lecz odbywa się periodycznie w pewnych okresach. Denisow stoi przy tym na stanowisku, że teoria tłumacząca jednopiętrowość drzewostanów pierwotnych jako skutek katastrof w życiu lasu, jak np. pożaru czy huraganu, nie może mieć zastosowania do obserwowanych przez niego drzewostanów dębowych. Struktura wieku w tych drzewostanach jest według niego wynikiem działania nie tylko przyczyn zewnętrznych ale i przyczyn wewnętrznych wynikających z oddziaływania środowiska na drzewa. Dlatego też analizowany przykład potwierdza dawno wypowiedzianą tezę uczonych rosyjskich: Serebriankowa, Ryżkowa, Tkaczenki i Tiurina o niekompletnej różnowiekowości lasu pierwotnego, przeciwnej teoretycznemu, z góry powziętemu założeniu nauki niemieckiej. Autor przypuszcza poza tym, że pełna różnowiekowość drzewostanu jest cechą występującą na granicach zasięgu danego gatunku i związana jest z zespołami mniej odpornymi na wtargnięcie obcych gatunków.

Autor na podstawie własnych obserwacji i wypowiedzi wspomnianych badaczy rosyjskich, jako wniosek końcowy, stawia pod znakiem zapytania korzyści wypływające z cięć przerębowych, rozciągniętych na całą kolej rębności.

Poruszane w omawianym artykule zagadnienie posiada znaczną doniosłość praktyczną w naszych warunkach, gdy musimy godzić techniczne i administracyjne potrzeby gospodarowania z przy-

rodniczymi wymaganiami organizmu leśnego, wskazywanymi przez obserwatorów pierwotnych drzewostanów.

Nie dość mocną wydaje się postawiona przez autora teza, o mniejszej odporności drzewostanów reprezentujących pełną różnowiekowość na wtargnięcie obcych gatunków i występowanie tego rodzaju drzewostanów na granicy zasięgu danego gatunku.

Artykuł Denisowa sygnalizuje wykonanie pracy, której pełne rezultaty opublikowano w piśmie „Dokłady Akademii Nauk SSSR, t. LXI Nr 2 str. 379 — 1948 r. Należy tutaj podkreślić wagę zasygnalizowanej pracy: po pierwsze ze względu na temat stanowiący kluczowe zagadnienie dla opracowywania systemów gospodarstwa przerębowego, odnoszące się nie tylko do dębu, ale i do innych gatunków; po drugie — na trudność znalezienia odpowiedniego dla badań obiektu, stanowiącego pierwotne drzewostany, nie powstałe w następstwie katastrof, po trzecie — ze względu na wielki nakład pracy, którego wymagała analiza pniowa wszystkich dębów górnego piętra drzewostanu o powierzchni 1,5 ha.

L. Zieliński

G. I. Rudakow. Pojawlenie i rozwitje wschodow duba w swjazi s izmieniem struktury nasaźdienja. (Kieikowanie i wzrost siewek dębów w związku ze zmianami w strukturze drzewostanu). Lesnoje Chozajstwo Nr 6 — 1950 r.

W artykule tym zostały podane interesujące i posiadające znaczny ciężar gatunkowy wyniki doświadczeń nad kieikowaniem żołądzi, oraz rozwojem siewek dębu w uprawach podokapowych, w zależności od struktury drzewostanu. Ważniejszymi może od wyników samego doświadczenia, które w znacznym stopniu nie udało się, ze względu na szkody wyrządzone przez myszy, są rezultaty badań wpływu drzewostanu na klimat przyziemnej warstwy powietrza i warunki glebowe. Doświadczenia te były przeprowadzone pod kierownictwem doktora nauk rolniczo-leśnych A. B. Żukowa w lasach dębowych na prawym brzegu rzeki Worskli, w leśnictwie Nieskuczańskim Trostanieckiego gospodarstwa leśnego.